

Espoon kaupunkisuunnittelukeskus

Mattliden

Luontolausunto ja liito-oravaselvitys vuonna 2024

12.7.2024

Luontotieto Keiron Oy

KEIRON

Hanke: Matlidenin luontolausunto ja liito-oravaselvitys

Toimeksiantaja: Espoon kaupunkisuunnittelukeskus, Mari Soini

Valmistumispäivä 12.7.2024

Teksti ja kuvat © Luontotieto Keiron Oy 2024

Tekijät: Susanna Pimenoff, Emilia Röhr

Pohjakartat © Espoon kaupunki 2024

Sisällys

1	Johdanto.....	1
2	Selvitysalueen sijainti ja yleiskuvaus	1
3	Luonnon yleispiirteet	2
4	Liito-oravan kartoitus	3
4.1	Aiemmat havainnot liito-oravasta	3
4.2	Liito-oravakartoituksen tulokset vuonna 2024	4
4.3	Liito-oravien kulkuyhteydet vuonna 2024	6
5	Muu lajisto	7
6	Johtopäätökset ja suositukset.....	8
7	Lähteet	8

1 Johdanto

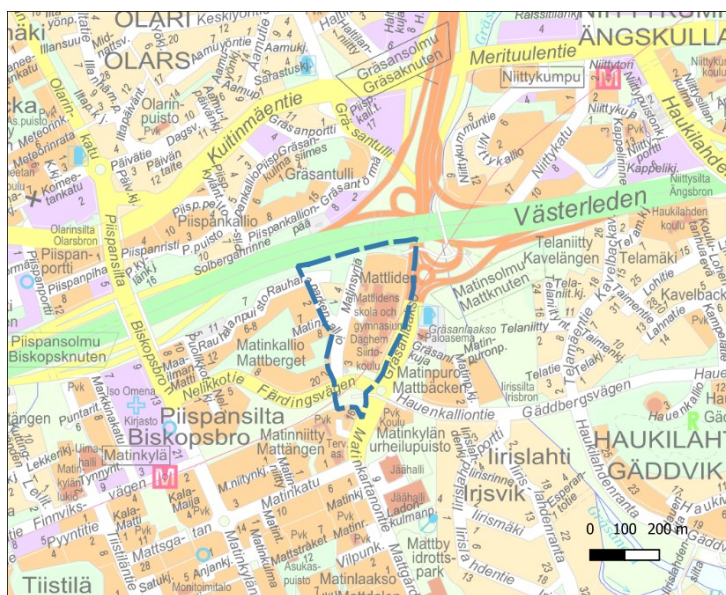
Tämän luontolausunnon tavoitteena oli selvittää Etelä-Espoon Matinkylässä sijaitsevan Mattlidenin selvitysalueen liito-oravatilanne keväällä 2024 sekä tarve varsinaiselle luontoselvitykselle ja siihen liittyville lajikartoituksille. Tämä työ on päivitys vuonna 2019 tehdylle vastaavalle luontolausunnonle.

Toimeksiantajan yhteyshenkilönä on toiminut maisema-arkkitehti Mari Soini Espoon kaupunkisuunnittelukeskuksesta. Hänen lisäksi työn ohjausryhmään on kuulunut ympäristöasiantuntija Laura Lundgren Espoon ympäristö- ja rakennusvalvontakeskuksesta.

Luontolausunnon ja liito-oravaselvityksen maastotyön ja raportin on laatinut biologi, FT Emilia Röhr. Kohteella käytiin 10.4.2024 jolloin kartoitettiin liito-oravan esiintyminen ja tarkastettiin luonnon yleispiirteet. Työtä on ohjannut biologi, FM Susanna Pimenoff Luontotieto Keiron Oy:stä. Raportin kuvat ovat Emilia Röhrin.

2 Selvitysalueen sijainti ja yleiskuvaus

Tämä lausunto koskee Espoon Matinkylässä sijaitsevaa Mattlidenin aluetta. Alue sijoittuu Länsiväylän eteläpuolelle Gräsänlaakso -kadun Nelikkotien, Matinkallio- ja Rauhanpuisto -katujen väliin jäävälle alueelle sekä Matinkartanon ja Nelikkotien väliselle alueelle. Selvitysalueella toimii nykyään Mattlidenin koulukeskus ja alueella on myös päiväkotitoimintaa, vanhassa hirsirakennuksessa toimiva musiikkiopisto sekä käytöstä poistunut opettajien asuntola. Nelikkotien eteläpuolella on Matinkylän kartano. Selvitysalue on lähes kokonaan rakennettua ympäristöä. Selvitysalueen pinta-ala on noin 10 hehtaaria.

Kuva 1. Mattlidenin selvitysalueen sijainti. Pohjakartta © Espoon kaupunki 2024.

3 Luonnon yleispiirteet

Selvitysalue on pääosin rakennettua ympäristöä, jossa rakennusten väleissä on hoidettua piha-aluetta nurmikkoineen sekä puu- ja pensasistutuksineen ja myös avokalliopaljastumia. Rakennettuun ympäristöön on luokiteltu myös tiet ja kevyen liikenteenväylät sekä pysäköintialueet. Rakennetulla alueella kasvaa jonkin verran järeitä lehtipuita, kuten esimerkiksi päiväkodin pihalla sijaitsevat suuret haavat (kuva 2). Koulukeskuksen pihalla kasvaa lisäksi muutamia kookkaita yksittäispuita, kuten vanhoja mäntyjä ja tammia. Alueen länsireunassa kasvaa jonkin verran kulttuurivaihteista kasvillisuutta, kuten istutettuja vuorimäntyjä ja hevoskastanjoita.

Ainoa pääosin rakentamaton metsä sijaitsee Matinsyrjän sekä Rauhalanpuiston välisellä metsäalueella. Metsikön keskellä on 1980-luvulla Leppävaarasta paikalle siirretty, vanha hirsinen rakennus, jota Musikinstitutet Kungsvägen musiikkiopisto käyttää. Tämä pieni metsikkö on kasvillisuustyyppiltään tuoretta ja lehtomaista kangasta. Puusto on monilajinen, jossa kookkaat kuuset sekä männyt ovat valtalajeina. Havupuiden joukossa kasvaa nuorempia koivuja ja haapoja. Puusto on paikoitelleen kerroksellista ja aluspuustona kasvaa nuorta kuusta, lehtipuiden taimia, pihlajaa sekä katajaa. Kenttäkerroksen valtalajina on mustikka, seassa esiintyy ahomansikkaa, ja aluskasvillisuudessa muun muassa kalliopalmikkosammalta, metsäliekosammalta, kynsisammalia sekä seinäsammalta. Musiikkiopiston rakennuksen eteläpuolella on kosteampi kohta, jossa kasvaa hiirenporrasta. Aluskasvillisuus on monin paikoin kulunutta.

Alueen pohjoisreunalla kohoavat Länsiväylän meluvallit, jotka ovat vähäpuustoisia ja heinävaltaisia.

Nelikkotien eteläpuolella on pieni puistometsä, jossa kasvaa lehtipuita, pääosin koi-vikkoa. Se yhtyy osaksi Matinkylän kartanoon kuuluvia arvometsiä. Puistometsässä kasvaa myös kaksi suurta tammea, jotka erottuvat selvästi ympäröivästä nuoresta lehtipuustosta. Tammet ovat vähintään sadan vuoden ikäisiä ja halkaisijaltaan 50-60 senttimetriä. Vanhat tammet ovat merkityksellisiä sekä maisemallisesti että monille tammella eläville lajeille. Ne lisäävät kaupunkiympäristön monimuotoisuutta.

Kuva 2 Kookkaita haapoja kasvaa päiväkodin pihalla.

4 Liito-oravan kartoitus

Liito-oravan esiintyminen todetaan ulostepapanoiden perusteella. Maastossa etsitään papanoita liito-oravien suosimien suurten puiden, yleensä kuusten ja haapojen, juurilta. Maastotyö tehdään papanoiden löytämisen kannalta parhaiten soveltuvaan aikaan keväällä.

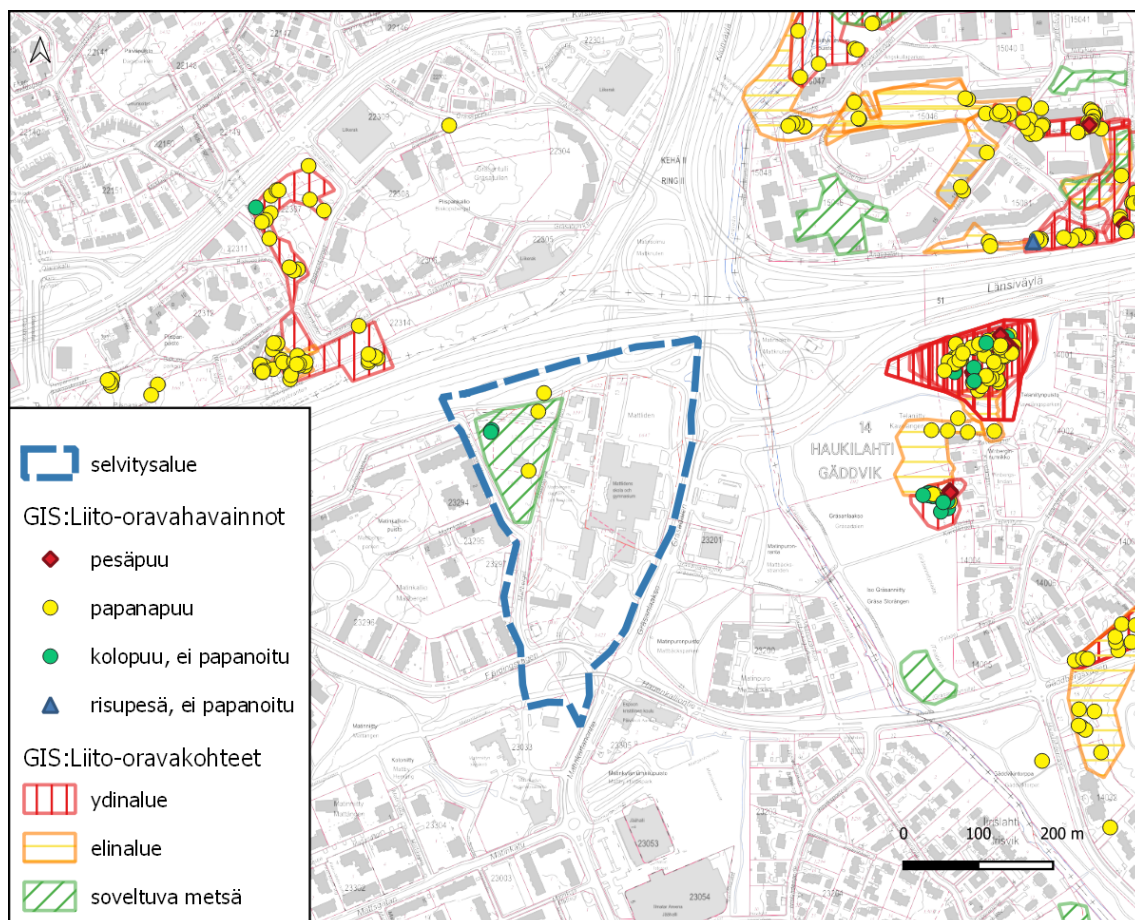
Talven 2024 sää oli runsasluminen ja helmikuusta alkaen märkä. Lumi sulii useita kertoja kevättalven aikana ja lunta satoi lisää vielä huhtikuun loppupuolella. Tämä on ilmeisesti vaikuttanut talvien papanoiden säilymiseen, ja siksi papanoita oli löydettävissä tavanomaista vähemmän. Kartoitusajankohtana 10.4.2024 lumi oli sulanut metsästä. Kartoitus tehtiin jalan GPS-paikanninta hyödyntäen. Maastokarttana käytettiin Espoon kaupungin kantakarttaa mittakaavassa 1:2 000.

Papanoita etsittiin suurimpien kuusten ja haapojen tyviltä, mutta myös harkinnan perusteella muilta puulajeilta. Maastossa pyrittiin löytämään tunnettuja ja uusia koloita. Koloja kiikaroitiin etenkin kääpien vaivaamista haavoista, mutta koloja jäi myös havaitsematta.

4.1 Aiemmat havainnot liito-oravasta

Mattlidenistä on tehty vuosina 2013 ja 2014 kolme papanahavaintoa liito-oravan esiintymisestä (kuva 3, Espoon liito-oravatietokanta 2024).

Lähin tunnettu ja asuttu ydinalue on Länsiväylän pohjoispuolella, Kuitinmäen ja Niitykummun välisellä alueella, jonne on matkaa selvitysalueen reunalta noin 150 metriä (kuva 3). Liito-oravasta ei tehty havaintoja vuonna 2019 tehdyssä selvityksessä (Luontotieto Keiron 2019).

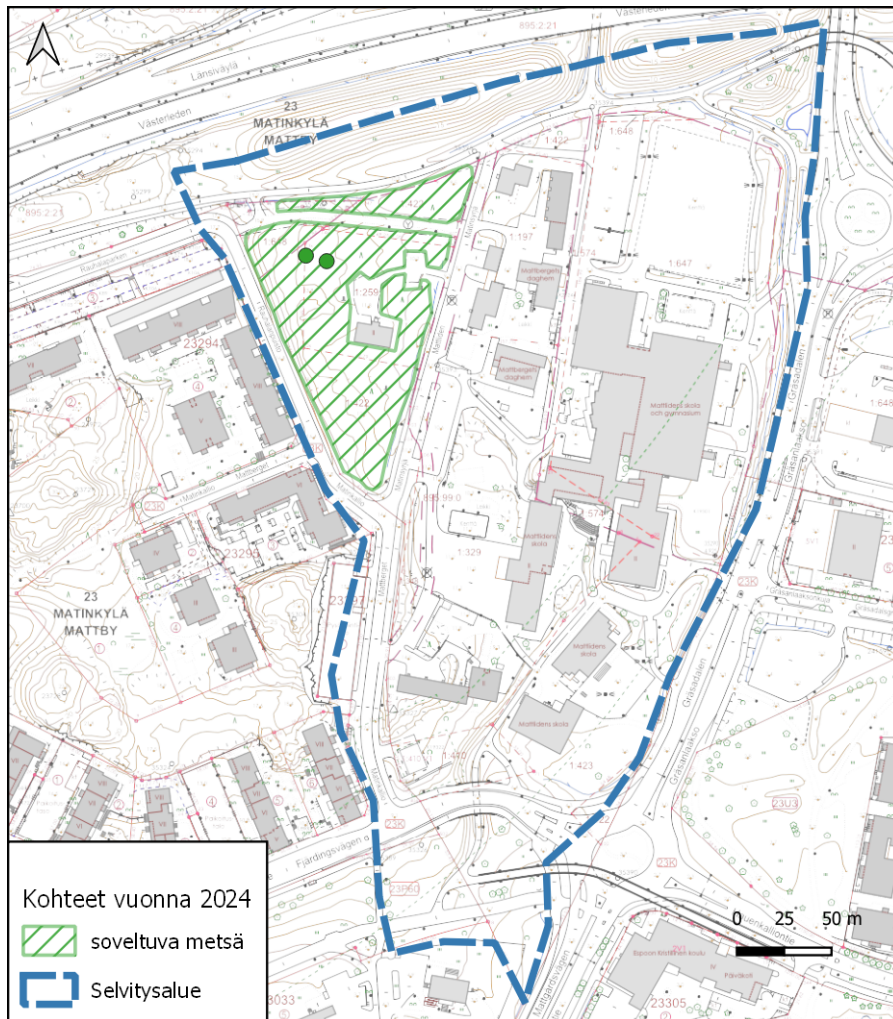
Kuva 3 Liito-oravahavainnot ja kohderajaukset Espoon liito-oravatiekannassa keväällä 2024.

4.2 Liito-oravakartoituksen tulokset vuonna 2024

Selvitysalueelta ei tehty havaintoja liito-oravan papanoista kevään 2024 kartoituksessa (kuva 4).

Matinsyrjän sekä Rauhalanpuiston välisellä metsäalueella on useita liito-oravan suosimia piirteitä, kuten kookkaita kuusia, ruokailuun soveltuvaa lehtipuustoa sekä pesäpuuksi soveltuvia kolopuita, joita vuoden 2024 selvityksessä löydettiin myös lisää (kuva 4). Tästä syystä metsä arvioitiin soveltuvaksi ja se on kooltaan vajaa 1 hehtaari.

Muu selvitysalue ei sovellu liito-oravalle muutoin kuin liikkumiseen ja jossain määrin ruokailuun, koska se on pitkälti rakennettua ja puita kasvaa vain yksittäin.

Kuva 4 Liito-oravalle soveltuvan metsän kohderajaus ja havainnot kolopuista vuonna 2024.

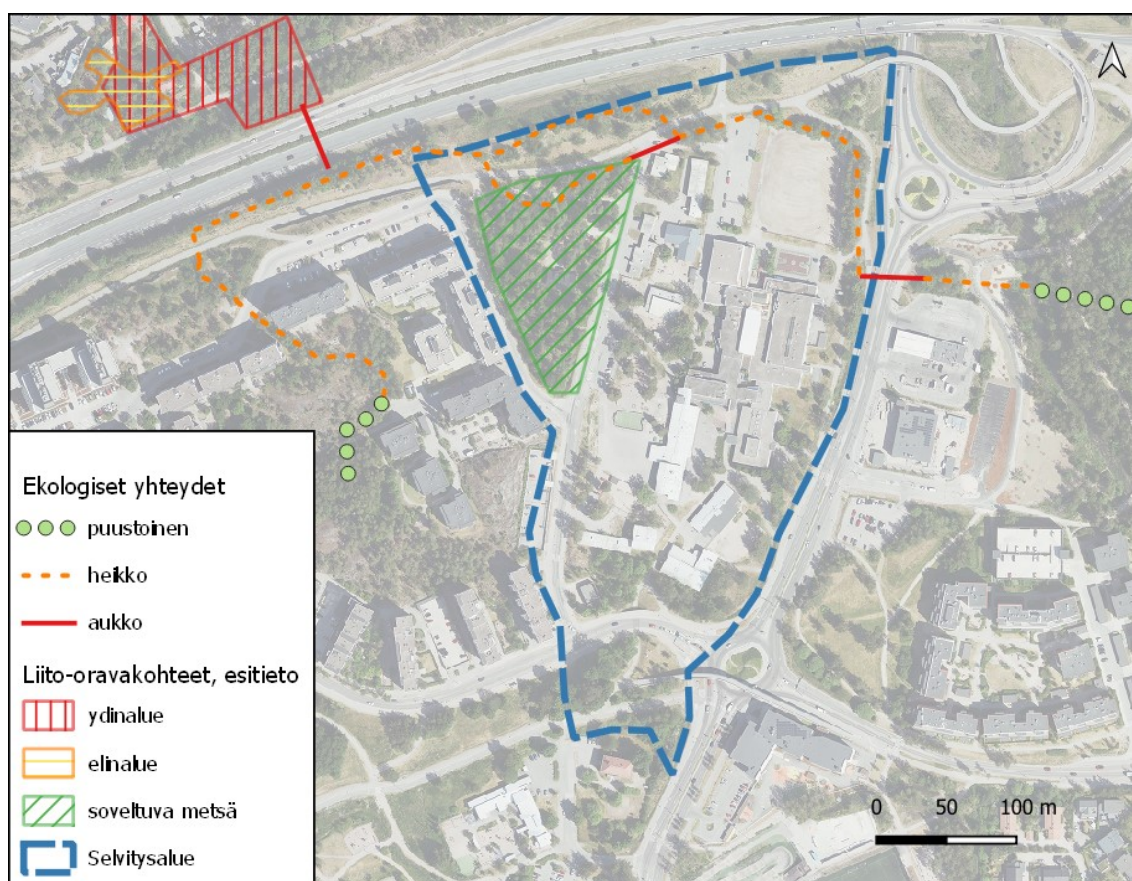

Kuva 5 Matinsyrjän sekä Rauhalanpuiston välisen metsäalueen puusto on kuusivaltaista, mutta seassa on useita kolohaapoja. Metsikkö on liito-oravalle soveltuvaa, mutta siitä ei löytynyt liito-oravaa keväällä 2024.

4.3 Liito-oravien kulkuyhteydet vuonna 2024

Vaikka Matinsyrjän sekä Rauhalanpuiston välinen metsäalue on hyvin liito-oravalle soveltuva, ovat puustoiset kulkuyhteydet sinne heikot ja rajoittuneet lähinnä selvitysalueen itäpuolelle (kuva 6). Lähin tunnettu liito-oravan ydinalue sijaitsee vain noin 150 metrin päässä, mutta länsiväylän ylitys on varsin epätodennäköinen, vaikka satunnaisesti mahdollinen – liitomatka on noin 59 metriä etäisyysmittarilla mitattuna. Ortokuvasta mitattuna aukon leveys on 47 metriä.

Puustoiset yhteydet kulkevat yksittäisiä isompia puita ja pieniä puuryhmiä pitkin selvitysalueen itäpuolelta sijaitsevalta tunnetulta liito-oravan ydin- ja elinalueelta (kuva 5). Välissä on muutama aukoksi luokiteltu avoalueen ylitys, joskaan ne eivät välttämättä muodosta liito-oravalle esteitä. Itäreunalla Gräsanlaakso -tien ylitys on ortokuvasta mitattuna 44 metriä pitkä, mikä on puuston kokoon nähden suuri aukko liito-oravalle.

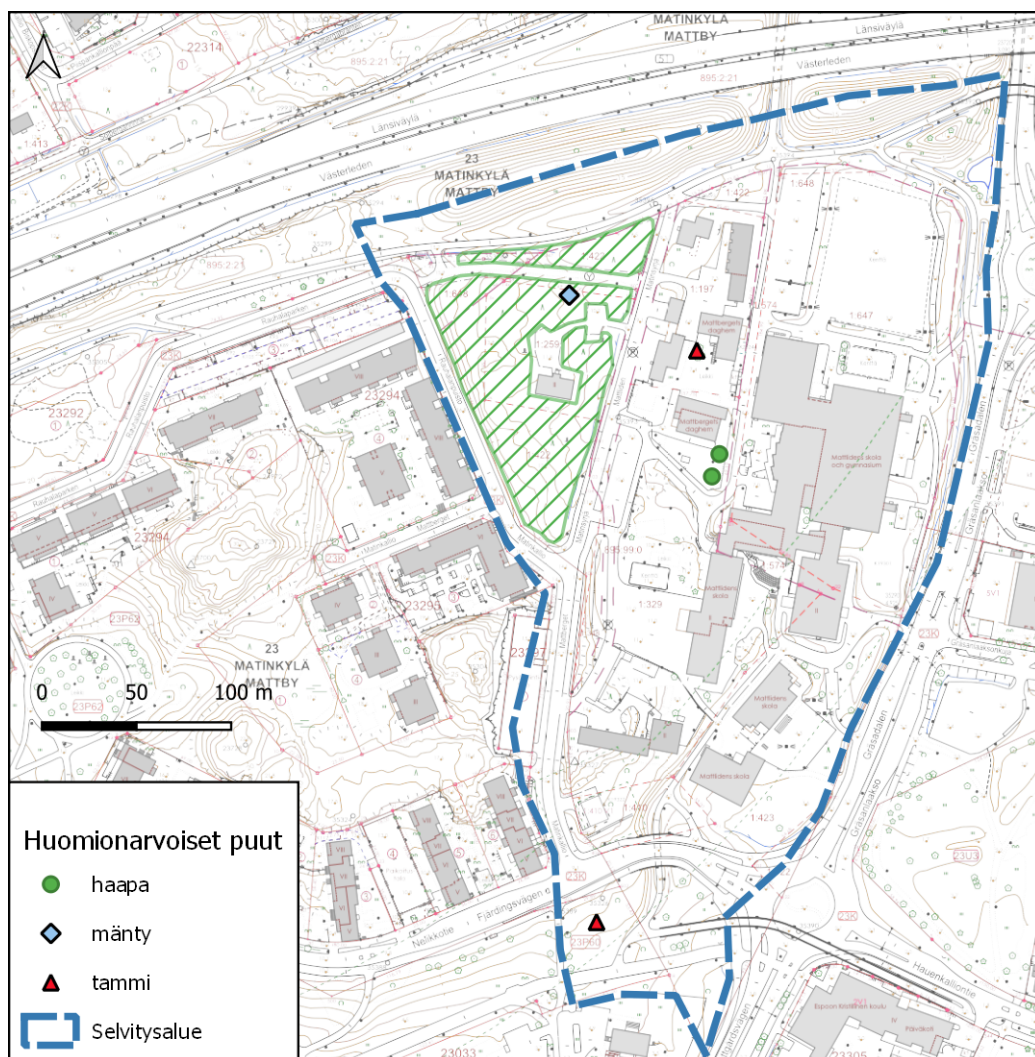

Kuva 6 Liito-oravakohteet esitiedon perusteella ja liito-oravalle soveltuvat ekologiset yhteydet selvitysalueen lähiympäristössä. Yhteydet on luokiteltu laadun perusteella puustoisiksi, heikoiksi ja aukoiksi.

5 Muu lajisto

Maastokäynnillä ei tehty näköhavaintoja nisäkkäistä, tosin rusakon jätöksiä ja jäänöksiä oravan ruokailusta löytyi. Myös kettu saattaa satunnaisesti vierailla alueella, ja musiikkiopiston talossa voi olla lepakoille sopivia päiväpiiloja. Selvitysalue on kuitenkin kovin pieni ja suurelta osin turhan avoin monille lepakkolajeille. Ainoastaan pohjanlepakko voi viihtyä tämän kaltaisessa ympäristössä.

Luontoarvoiltaan huomionarvoisimpia ovat muutamat suuret tammet Nelikkotien eteläpuolella sekä päiväkodin pihalla kasvava tammi ja kookkaat haavat (kuva 6). Näissä puulajeissa voi esiintyä niille ominaista seuralaislajistoa, joka lisää luonnon monimuotoisuutta. Musiikkiopiston ympäristössä on myös jonkin verran varttuneempia mäntyjä, jotka lisäävät alueen maisemallista arvoa.

Kuva 6 Huomionarvoiset puut Mattlidenin selvitysalueella.

6 Johtopäätökset ja suositukset

Mattlidenin selvitysalue on valtaosiltaan rakennettua ympäristöä. Selvitysalueen luoteiskulman pieni metsikkö edustaa kasvillisuudeltaan melko tavanomaista kulttuuri-vaikutteista taajamametsää. Metsikkö on liito-oravalle soveltuva, jolle tulevaisuudessa voi muodostua liito-oravan elinalue tai jopa ydinalue, koska metsikössä sijaitsee useita kolopuita. Puustoiset yhteydet selvitysalueelle ovat kuitenkin tällä hetkellä heikot. Liito-oravan levittäytyminen soveltuvaan metsään on siksi epätodennäköistä, mutta mahdollista. Liito-oravasta ei tehty maastokäynnillä havaintoja, joten selvitysalueella ei ole tällä hetkellä liito-oravasta johtuvia rajoitteita maankäytön suhteen.

Rakentuneisuuden, metsikön pienikokoisuuden ja eristyneisyyden takia selvitysalueella ei todennäköisesti esiinny merkittävää lajistoa. Johtopäätös on, että selvitysalueelle ei ole tarpeellista tehdä tarkempia lajisto- tai luontotyyppikartoituksia. Selvitysalueella ei ole varsinaisia asemakaavoitusta rajoittavia luontoarvoja, tosin vanhat kookkaat lehtipuut sekä liito-oravalle soveltuva metsä suositellaan otettavaksi huomioon maankäytön suunnittelussa.

Kiikalassa 12.7.2024

Emilia Röhr biologi, FT

Luontotieto Keiron Oy

7 Lähteet

Jaakko Pöyry Infra 2002: Suurpelto-Kehä II osayleiskaava-alueen ja Uusmäki-Painiityn alueen luontoselvitys. – Espoon kaupunki, julkaisematon raportti. 49 s. + 7 liites.

Luontotieto Keiron 2019: Luontolausunto ja - ja liito-oravaselvitys, Mattlidenin asemakaava 10.5.2019. –Julkaisematon raportti, Espoon kaupunkisuunnittelukeskus. 7 s.